

A. MICKEVIČIUS IR BALTININKAI NAUJŲ DOKUMENTŲ SVIESOJE

Jonas RISKUS

Baltininkai — tai buvęs L. Putkamerio dvaras¹. M. Vereščiakaitei 1821 m. vasario 21 dieną ištekėjus ir apsigyvenus Baltininkuose, A. Mickevičiaus ryšiai su šia vietoje pasidarė labai glaudūs. Šis dvaras dažnai minimas filomatų korespondencijoje². Poetas Baltininkuose pats dažnai lankydavosi. Pirmą kartą jis čia atvyko kartu su savo bičiuliu T. Lozinskiu, ketindamas iškviesti L. Putkamerį į dvikovą³. Tą poeto poelgį paskatino Marilės ypatingas palankumas jam. M. Putkamerienė skiria poetui pasimatymus Vilniuje⁴, dovanoja jam žiedą, įsigyja jo miniatiūrą⁵. Bet L. Putkameris svečius priėmė labai draugiškai, vaišingai, todėl apie bet kokius vaidus nebegalėjo būti ir kalbos⁶.

1822 metų pavasarį A. Mickevičius Baltininkuose praleido dvi savaites. Apie tą viešnagę laiške P. Malevskui jis rašė: „Praleidau dvi savaites su Marija. Jos asmuo ir pokalbiai su ja mane labiausiai ramina“⁷. Be abejo, su Baltininkais buvo susiję daug gilių, emocingų poeto pergyvenimų, vienaip ar kitaip stimulavusių ir jo kūrybą. Tad šiandieną gilesnis susipažinimas su to meto dvaru, dvaro ir baudžiauninkų santykiais gali būti naudingas mickevičilogijai. Tam reikalui puikios medžiagos teikia 1814 metais surašytas Putkamerių dvaro inventorius⁸, kuriame detaliai apibūdinta dvaro trobesiai, laukai, baudžiauninkai, baudžiauninkų prievolės, dvaro pajamos, tų pajamų šaltiniai. Tad mūsų skelbiamas dokumentas reikšmingas ir kitais atžvilgiais: architektūriniu, etnografiniu, buitiniu-socialiniu, kalbiniu.

¹ Baltininkų (Bolceniki) dvaras yra apie tris kilometrus nuo Benekainių, pačiame Lietuvos—Baltarusijos pasienyje.

² Zr. Korespondencya Filomatów, t. IV, Kraków, 1913.

³ Kronika życia i twórczości Mickiewicza. lata 1798—1824, Warszawa, 1957, p. 315.

⁴ Korespondencya Filomatów, t. IV, p. 65.

⁵ Ten pat, p. 65.

⁶ Grįždamas iš Baltininkų, A. Mickevičius kalbėjęs: „Kokia gėda! tokia kvailystė! išnykime“ (J. Kleiner, Mickiewicz; t. I, Lublin, 1948, p. 236).

⁷ A. Mickiewicz, Dzieła, t. XIV, Warszawa, 1955, p. 180.

⁸ Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto rankraštynas (toliau VUR), Inwentarz Maiętnosci Bolceniek <...> Aleksandra Putkamera <...> maięcego Potomstwo Wauzrynca syna y Dorotę corkę w roku 1814 <...> f. 4, ap. 854.

Jis parodo panašaus dvaro statybos principus. Sužinome, kad visi pastatai buvo pastatyti iš pušinių tašytų rąstų, vieni dengti lentelėmis, kiti šiaudais. Duota kiekvieno pastato detali charakteristika. Antai gyvenamasis namas taip apibūdintas: „Tašytų pušinių rąstų namas stovi fasadu į šiaurės pusę, dengtas lentelėmis. Jame šeši patogūs kambariai <...> Keturios kavinės spalvos krosnys, ant stogo du kaminaai“⁹. Smulkiausiai aprašyti langai, durys, jų išvaizda, pagaminimo būdas. Duota daug interjero detalių. Panašiai apibūdinti ir kiti dvaro pastatai, jų iš viso buvo penkiolika.

Etnografas šiame dokumente ras medžiagos, bylojančios apie dvaro ir baudžiauninkų materialinę, visuomeninę ir dvasinę kultūrą. Ypač ryškiai atsispindi baudžiauninkų šeimos sudarymo principai.

Dokumentas ryškiai parodo turtingą dvaro padėtį. Jam priklausė šeši kaimai: Kiemelių, Liubartų, Žygų, Želvidorų, Brazelcų, Vizgirdų, kuriuose buvo 41 baudžiauninkų kiemas. Be to, dvaras turėjo Brazelcų palivarką, keturias karčemas ir vandens malūną, kurių renta sudarė dalį pajamų. Bet pagrindines pajamas davė baudžiauninkų lažas ir mokesčiai. Antai dvaro baudžiauninkai per metus turėjo atidirbti 1128 dienas gvaltuose¹⁰, kas savaitę privalėjo atlikti 123 dienas lažo be arkliai ir 123 dienas su arkliai¹¹, sumokėdavo 1722 zlotus 15 grašių mokesčių¹². Pvz., Vizgirdų kaimo baudžiauninkas Motiejus Jakštas¹³, turėdamas šešių asmenų šeimą, privalėjo leisti į gvaltus 18 dienų per metus tris asmenis. Į lažą turėjo eiti kas savaitę tris dienas vienas asmuo be arkliai ir vienas su arkliai. Be to, minėtas valstietis turėjo sumokėti per metus 28 zlotus 22,5 grašio mokesčių¹⁴.

Baudžiauninkai, prispausti sunkios baudžiamos, gyveno skurdžiai. Antai minėtas Vizgirdų baudžiauninkas Jakštas, priklausęs prie labiau pasiturinčių šeimų, turėjo vieną arklį, du jaučius, vieną karvę, dvi avis, vieną kiaulę¹⁵. Suvestinėje, apibūdinančioje baudžiauninkų turtingą padėtį, turtingesnių ir geriau gyvenančių nėra pažymėta. Kiemelių kaime trys baudžiauninkų šeimos priskirtos prie vidutinių, keturios prie vargingųjų, Liubartuose — penki vidutiniai, devyni vargingieji, Žyguose — trys vidutiniai, du vargingieji, Želvidoruose — du vidutiniai, keturi vargingieji. Brazelcuose — septyni vidutiniai, vienas vargingasis. Vadinas, daugiau negu pusė baudžiauninkų gyveno vargingai. Pravartu palyginti Baltininkų dvaro baudžiauninkų padėtį su kito, nelabai tolimo Dubeko dvaro valstiečių tur-

⁹ VUR, f. 4, ap. 854, l. 1.

¹⁰ Ten pat, l. 10. Gvaltai — skubūs darbai, į kuriuos privalėjo eiti visi valstiečio šeimos nariai, palikę tik vieną namą saugoti.

¹¹ Ten pat, l. 10.

¹² Ten pat, l. 10.

¹³ Ten pat, l. 9.

¹⁴ VUR, f. 4, ap. 854, l. 9.

¹⁵ Ten pat, l. 9.

tine padėti ir prievolėmis. Antai šiame dvare keturių asmenų šeima turėjo atidirbti tris vyro dienas per savaitę, vasaros metu gvaltuose turėjo dalyvauti vieną dieną su dalgiu, tris dienas su žagre, tris dienas prie piūties. Ciušo turėjo mokėti 7 zlotus 20 grašių. Be to, turėjo duoti duoklių du gorčius avižų, pusę gaidžio, dvi vištas, šešis kiaušinius, vieną pintinę grybų¹⁶. Palyginę Baltininkų dvaro valstiečių prievoles su kitų Baltarusijos dvarų valstiečių padėtimi, matome, kad Putkamerių dvare baudžiauninkų padėtis buvo tokia pat sunki, kaip ir visoje Baltarusijoje. Mūsų cituoti inventoriai padeda geriau suprasti A. Mickevičiaus „Vėlinių“ II dalyje ir kituose kūriniuose nuskambėjusį protesto balsą prieš feodalinę santvarką, išnaudojusią beteisį valstietį.

Baltininkų dvaro inventorius įdomus ir nacionaliniu atžvilgiu. Kaip rodo pavardės, nemaža šio dvaro baudžiauninkų buvo lietuviai. Antai Kiemelių kaime gyveno du Valiukai, Balionaitis, Andrijaitis, Grindžius, Liubartuose — Balionaitis, Žyguose — Mačiukai, Želvidoruose — Vaitkevičius, Mačiukai, Brazelcuose — Balionaitis, Kibildis, Mačiukai, Tupkelaitis. Dvaro tarnų tarpe taip pat buvo lietuvių: skerdžius Grindžius, kambarinis berniukas Balionaitis, kambarinė Kristina Mačiukaitytė.

Mūsų skelbiamo inventoriaus fone konkrečiau iškylo poetą gaubusi aplinkuma, išryškėja jo asmenybė, suprantamesnės darosi kai kurios jo kūrybos realijos.

* * *

Inwentarz¹ Maiętnosci Bolcienik z Folwarkiem Brazelce w Powiecie Lidzkim Dziedziczny WJ Pana Alexandra Putkamera Szambelana był = Dworu Pollgamaiącego Potomstwo Waurzynca syna y Dorotę córkę w roku 1814. Mę-ca Februaryi 9. dnia sposzadzony przy zaięciu na Skarb Monarszy.

*

Opisanie Maiętnosci Bolcienik y atynencyi Brazelcow w Lidzkim Powiecie położonych Dziedzicznych Alexandra Putkamera Szambelana był = Dwor, Poll^o za niezwrocenjem się do kraju Syna iego W^o Waurzynca² w terminie Oznaczonym Naywyszym Manifestem 12 xbra 1812 dla wywęczenie schedy na niego przypadaięcy a Wziętey na Skarb Monarszy od Siostry rodzoney Doroty Opis Calkowitego Majątku 1814. Febr. 9. zrobiony

Zabudowanie Dworne w Bolcienikach

Budynek Mieszkalny

Frontem na Połnoc stojący z drzewa Sosnowego czesanego = Gontami kryty dosc stary w którym Pokojow wygodnych Sześć — spizarniow dwie Gardy-

¹⁶ VUR, f. 4, ap. 856.

robek dwie Sieni z Sionkami — wszędzie Stolowanie y podłoga z Tarcie Sosnowych Piecow kaflowych Koloru kafawego cztery ceglanych dwa Kominow na dach wyprowadzonych trzy Drzwiow podwoynych na Zawias-sach Krukach z Zamkami wnętrznemi Sztuk pięć pojedynczych na Zawias-sach Krukach z klamkami y rękowiesciami Zelaznemi sztuk dwanasce wszystkie z tarcie gładkiej Stolarskiey roboty okien z okuciem wszelkim zelaznym przy kazdym okiennica na Zawiassach y Krukach zelaznych sztuk w ogóle Dwadziescia jedna nad Sieniami na Gorze Salka w niey drzwi y Okna w liczbie wyrazoney Zaięte.

Officyna³ Frontem na Zachod z drzewa Sosnowego na dwa boki czesa-nego stara dranicami pokryta w ktorey Stansyow mieszkalnych trzy z Stolowanjem bez podłogi — Piecow Kaflanych starych dwa Ceglanny jeden w Sieniach Kuchnia z Kominem nad Dach wyprowadzonym z teyze officyny Kominy drugi na dach wyprowadzony dzwiow z Tarcie na Za-wiassach y Krukach zelaznych Sztuk osm z tych cztery z rękowiesciami y Klamkami Zelaznemi a reszte bez tego okucia okien starych szkła drob-nego bez okucia potłuczonych sztuk iedynascie.

Piekarnia obok officyny z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego w ktorey Stancyow cztery w nich Stolowanie z Tarcie bez podłogi Pie-cow Ceglanych dwa drzwiow z Tarcie na Zawiassach y Krukach Zelaz-nych Sztuk Sześć Okien bez zadnego okucia szkła drobnego sztuk pięć Dach z dranic.—

Lamus⁴ po drugiey Stronie officyny z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego z Gankiem na słupach krągłych wspartym gontami pokryty podłoga z dyłow czesanych drzwiow na dole dwoie na gorę pod dach trzecie wszystkie na Zawiassach y Krukach zelaznych z Zamkami wnętrz-nemi Zelaznemi oraz z Zaszczepkami y probojami do zamka wiszącego na gorę wschody drzewniane.

Gumno z drzewa Sosnowego z Krągłakow Stare słomą pod Komel Kryte Wrota z Tarcie podwójne na biegunach z frontu z Zamkiem wiszącym z Zaszczepkę y probojami iedne zas z wewnątrz zapieranych drągami takze podwoynych troie=Słupow z obu stron Szesnascie=ostronki z Krągłakow zarzucone. Tok z gliny ubity.

Szpichrz nowy z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego Słomą pod Komel kryty Stolowanie y podłoga z Tarcie dzwiow pojedynczych z Tarcie trzech Zawiassach y Krukach Zelaznych z zamkami wnętrznemi francuz-kiemi y kluczami do nich Zelaznemi —

Szpichrz drugi Stary nieczyty Słomą pod Komel kryty drzwiow dwoje na Zawiassach y Krukach Zelaznych bez Zamkow.

Odryna⁵ z drzewa Sosnowego z Krągłakow słomą pod Komel kryta stara Wrot z tarcie podwoynych na biegunach drągami zapierających się dwoie —

Wozownia z drzewa Sosnowego z Kręglakow słomą pod Komel Kryta z podłogą bez Stolowania Wrota z Tarcie podwoyne na biegunach iedne —

Obora z drzewa Sosnowego częścią na dwa boki czesanego częścią z Kręglakow w Kwadrat zabudowana słomą pod Komel kryta=Wrot podwoynych na biegunach dwoie pod tymże dachem.

Staynia z Maszłarnią drzwi do niej z frontu iedne podwoyne poiedynczych dwoie a wszystkie na Zawiassach y Krukach Zelaznych z Zamkami wiszącymi z Zaszczepkami y probojami=Staynia goscinna drzwi do niej podwoyne z Tarcie na biegunach iedne —

Sklep z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego dranicami pokryty drzwiow dwoie z tych iedne na biegunie drugie na Zawiassach y Krukach Zelaznych z Zamkami wiszącymi z Zaszczepkami y probojami przy nich —

Lodownia w Sadzie z drzewa Sosnowego Stara słomą pokryta drzwi na Zawiassach y Krukach Zelaznych z Zamkami wiszącymi z Zaszczepkami y probojami dwoie —

Browar z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego w ktorym Stancya dla winnika druga Praczkarnia z Stolowaniem bez podłogi piecow ciegłanych dwa okien malych bez okucia trzy z frontu drzwi podwoyne na Zawiassach y Krukach zelaznych iedne poiedynczych z Zawiassami Krukami Zelaznymi sztuk cztery w koncu tego Browara Wołownia do niej drzwi poiedyncze na biegunach iedne Dach na całym z Dranic —

Stodownia z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego słomą pod Komel kryta Stolowanjam bez podłogi piec glin (...) z Kamieniami ulepiony drzewiow z tarczyc na biegunach dwoie okna bez szkła dla swiatła wycięte trzy —

Zabudowanie dworne Folwarku Brazelcow

Budynek mieszkalny frontem na wschod słońca stojący z drzewa sosnowego na dwa boki czesanego w połowie gontami a połowie dranicami kryty w ktorym stancyow mieszkalnych swiatlych cztery Spizarnia iedna Gardyrobka iedna, na przeciw Piekarnia z Komorą iedna w Sieniach Warzywnia iedna drzwiow podwoynych na Zawiasach y Krukach Zelaznych dwoie poiedynczych takoz na Zawiassach y Krukach zelaznych bez Klamek y Zaszczepek sztuk sześć w pięciu pokojach Stolowanie y podłoga znajduie się z tarcie Sosnowych w szostym Stolowanie bez podłogi Piecow z kominami na dach wyprowadzonemi z Kafel Koloru ciemnego dwa Okien w części okutych Zelazem a w części nieokutych wszystkich w ogóle sztuk osm przy kazdym okienica z tarcie niektore na Zawiassach y Krukach zelaznych a niektore bez Zawiassow na biegunach drzewnianych dziewięte całkiem wytłuczone z boku Piekarnia przybudowana z piecem

Ceglany y Oknami bez Szklą drzwii do niey na biegunie z Stolowaniem bez podłogi Sieni z Kuchnią drzwiow do nich dwoie na biegunach bez okucia

Gumno z drzewa Sosnowego z Krąglakow Stare pod Komel słomą kryte Wrot do nego podwoynych na biegunach drągami zapieraiące się dwoie z tych iedne z Zaszczepką y proboiami zelaznemi do Zamka wiszącego trzecie poiedyncze bez zadnego Zelaznego okucia słupow wnjem Dwanascie licząc z obu stron ostronki z krąglakow zarzucone Tok z gliny wbity —

Szpichrz z drzewa Sosnowego na dwa boki ciesanego słomą pod Komel kryty z Stowanjem y podłogą z dwojma drzwiami na Zawiassach y Krukach zelaznych z Zamkami wną trzemi francuzkemi y kluczami do nich

Odryna z drzewa Sosnowego z Krąglakow stara słomą kryta wrota na biegunach z dranic Stare iedne —

Obora z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego w kwadrat zabudowana nowa słomą pod Komel kryta pod tymze Dachem

Stayni dwie z podłogą y drzwiami dwojma podwoynemi na Zawiassach y Krukach zelaznych. **Między temi stayniami Wrota** do obory na biegunach z Tarcie podwoyne z tylu teyze Obory drugie Wrota takie na pole służące iedne

Browar z drzewa Sosnowego z krąglakow w którym Stodownia y Wollownia Dranicami cały Browar kryty drzwiow na Zawiassach y Krukach Zelaznych dwoie na biegunach drzewnianych także dwoie w Stodowni okienek małych bez szklą dwa —

Zabudowanie Extra Jundum Maiętnosci Bolcienik y Brazelcow

Karczma Kamienna zowiąca się na Goscincu z Wilna do Lidy idącym od Wilna o mil Siedym od Lidy o mil pięc od Werenowa o milę iedną od Eyszyszek o mil trzy z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego dranicami pokryta z Stodolą wiezdną, w ktorey Stancyow mieszkalnych z iedną Komorą dwie Wrot dużych z tarcie na biegunach dwoie drzwiow do Stancyow na Zawiassach y Krukach zelaznych z klemkami y rękowiesciami Zelaznemi troie Okien ordynarynych trzy Piecow ceglannych Gospodarskich dwa naprzeciw w drugim koncu teyze Stodoly Piekarnia Stara bez okien z piecem Gospodarskim z gliny ubitym z drzwiami na biegunach drzewnianych Stolowanie wszendzie z tarcie —

Karczma druga we wsi Zelwidorach z drzewa Sosnowego z Krąglakow dranicami pokryta w niey Stancya z komorą drzwiow ordynarynych troie iedne na biegunach dwoje na Zawiassach y Krukach zelaznych z Stolowaniem bez podłogi —

Karczma trzecia we wsi Lubartach z drzewa Sosnowego z Krąglakow dranicami kryta z Stodolą wiezdną w niej Stancya z Komorą a naprzeciw piekarnia Piecow Ceglanych dwa drzwiw pojednczych z tarcie na biegunach troie Wrot podwoynych z Tarcie dwoie=z Stolowanjem bez podlogi —

Karczma Czwarta między folwarkiem a wsią Brazelcami z drzewa Sosnowego częścią oczesanego a częścią z krąglakow z Stodolą wiezdną Dranicami pokryta w ktorej Stancyow mieszkalnych z komorami dwie z Stolowanjem bez podlogi z piecami Piekarnemi z oknami bez okucia — Wrot duzych pojedynczych z Tarcie na biegunach dwoie drzwiw do Stancyow na Zawiassach y Krukach zelaznych sztuk cztery.

Młyn Brzazelce Zwany wodny na dwa Koła mielący obok walusz reperecyi uległy dranicami pokryte z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego drzwiw do Młynu na zawiassach y Krukach Zelaznych iedne=Takowy Młyn fundowany nad Rzeką Sobsą —

Budynek mieszkalny dla Młynarza z drzewa Sosnowego na dwa boki czesanego dranicami pokryty w nim Chata z Komorą — do nich drzwiw na Zawiassach y Krukach zelaznych iedne a na biegunach dwoie Piec piekarniany Okna piekarniane bez okucia —

Odryna z Chlewczykiem z drzewa krąglakow Dach słomiany Stary wrota na biegunach drzewnianych iedne* —

* * *

Takowy Inwentarz Maiętnosci Bolcienik y Brazelcow w Lidzkim Powiecie położonych Dziedzicznych W^o Aleksandra Putkamera Szambelana byl(...) Dworu Polskiego za niezwrócenie się do Kraju Syna iego WJ Pana Waurzynca Putkamera w terminie Zakreslonym Naywyszym Manifestem 12 xbra 1812 roku wedle prawideł danych do Konfiskaty sprzedawczey Kommissyi Dobr Skarbowych Grodzienskiej ustanowionej za Naywyszym Rozkazem — w Skutek Ukazu Rządzącego Senatu za N^o=12789 Miessiąca d(bra) 6 dnia 1813 roku Zajawszy na Skarb Monarsy dla wyswiecenja Schedy W^o Waurzynca Putkamera z podziału powyszych Majątkow z siostrą rodzoną Dorotą wypadaięcy — Calkowity Opis tych Majątkow na Kartach opisanych pietnastu iest sporządzony 9 Februariy 1814 roku — Kom-menderowany Kammissią Sprzedawczą Dobr Skarbowych Grodzienską za Przedpisaniem JW Cywilnego Gubernatora Leszerna Deputat Izby Szlacheckiey Gubernskiey z^{Pz} Kobrynskiego=Albin Dzieionski (Lako antspaudas)

* Inventoriaus lentelės dedamos' tomo gale.

Takowy Inwentarz Maiątnosciow powyszych Dzeidzicznych moich z powodu niewrocenia się Syna mego Waurzynca do Kraju w terminie Oznaczonym Naymiłosciwszym Manifestem 1812 roku Me-ca xbra 12 dnia wziętych na Skarb Monarszy Jz w nim calkowicie Majątek moj Spadaiaący na moje potomstwo Syna Waurzynca y Corkę Dorotę jest opisanym wedle prawidel danych do Konfiskaty nic nie opuszczono y nic niezatajono coby tyko do własności Syna mego pomnie nalezec moglo podpisem mojm stwierdzam —

Alexander Puttkamer

Paaiškinimai*

1. Dokumento kalba visai nekeičiama, paliekama tokia, kokia ji yra originale.
2. Senyvas grafas Aleksandras Putkameris, Lauryno tėvas, įsiveržus į kraštą Napoleono armijai, okupantams paaukoko nemaža santaupų, o savo sūnų atidavė į kariuomenę (Księga pamiątkowa, t. 1, Warszawa, 1899, p. 153). Išvijus prancūzus, dvaras buvo sekvestruotas todėl, kad Laurynas Putkameris laiku nepasinaudojo amnestija.
3. *Officynia* — tai antraeilis dvaro pastatas tarnautojams. Jis dažnai būdavo statomas netoli pono rūmų (Słownik Lindego, t. 3, Lwów, 1857, p. 512).
4. *Lamus* — senovėje šiuo vardu buvo vadinamas atskiras mūrinis arba medinis pastatas javams arba brangesniems dalykams: ginklams, dokumentams. Vėliau jis buvo tik sandėliu.
5. *Odryna* — stoginė, pašiūrė šienui arba javams, netelpantiems į daržinę (Słownik Lindego, t. 3, p. 489—490).
6. *Włok* — žemės matas (apie 16,5 ha).
7. *Morg* — žemės matas (56 arai).
8. XIX a. pradžioje byramiesiems kūnams matuoti buvo vartojami tokie matai: *boczką*, *ośmyna*, *garniec* ir kt. Bačka prilygo 491,96 litro, osmina — 104,95 litro, gorčius — keturiems litrams.
9. *Krestencija* — to meto terminu — pasėliai.

* Paaiškinimai — ir teksto, ir lentelių.

АД. МИЦКЕВИЧ И БОЛЬЦЕНИКИ В СВЕТЕ НОВЫХ ДОКУМЕНТОВ

По на с Р И Ш К У С

Резюме

Больценики — это бывшее имение Л. Путткамера. После того, как 21 февраля 1821 г. М. Верещак вышла замуж и поселилась в Больцениках, связи А. Мицкевича с этой местностью стали очень тесными. Больценики часто упоминаются в корреспонденции филоматов, поэт сам бывал в этом имении, поэтому более глубокое знакомство с этим имением может принести сейчас немалую пользу мицкевичелогии. Пре-

красным материалом для этого может послужить инвентарь имения Л. Путткамера, составленный в 1814 году, который мы здесь публикуем. На фоне этого документа более конкретно выступает обстановка, окружавшая поэта, он помогает глубже понять и некоторые реалии его творчества. Этот документ может стать полезным исследователю социальных отношений, этнографу и языковеду.

AD. MICKIEWICZ I BOLCIENIKI W ŚWIETLE NOWYCH DOKUMENTÓW

Jonas RISZKUS

Résumé

Boicieniki dawny dwór Puttkamerów. Po zamążpójściu i zamieszkaniu tu 21 lutego 1821 r. M. Wereszczakówny stosunki A. Mickiewicza z tą miejscowością bardzo zacieśniły się. Poeta bywał tam. Dwór Puttkamerów często się wspomina w korespondencji filomatów. Więc chodzi o to, że szczególnie zapoznanie się z tym dworem może być bardzo korzystne dla Mickiewiczologii. Wspaniałym materiałem tu może posłużyć inwentarz dworu ułożony w roku 1814 który obecnie publikujemy. Na fonie tego dokumentu wyraźniej zarysowuje się środowisko w którym znajdował się poeta, on pomaga głębiej zrozumieć niektóre realia twórczości poety. Dokument ten może być także korzystny i dla badacza stosunków socjalnych i dla etnografa i dla językoznawcy.